

Høgskulen
på Vestlandet

«Spelemenn på taket» i vår tid

Kva blir gjort relevant i flyktningsforeldre sitt
snakk om barn og val av ektefeller?

Kari Bergset
Fagseminar, Familievernkontoret i Aust-Agder
25. oktober 2019

Foreldre sitt fleirstemmige snakk om giftemål og kjærleik

**Men på den
andre
sida.....**

Nye og ukjende ord blir prøvde ut

- › Bakhtin:
 - › *Orda våre er halvegs andre sine, og av og til kjennest nye ord framande i den talande sin munn*
 - › *Andre sine ord har evne til å vekke sjølvstendige tankar i oss*
 - › *... i spenningsfylt vekselverknad med andre indre overtydande ord*
 - › *... dei kan utvikle seg og stadig brukast på nytt materiale*
 - › Fritt etter Bakhtin (1981, s. 345)

Khalid sine stemmer om kulturforskjellar

Kven ville du foretrekke at barna dine skulle gifte seg med, viss du kunne velge?

- Det er jeg ikke i tvil om. Jeg ville foretrekke en med bakgrunn fra mitt hjemland som er vokst opp i Norge. For kulturen spiller en stor rolle. Hvis min datter skulle gifte seg med en som hadde levd hele sitt liv i hjemlandet – det ville bli for stor forskjell. Vanskelig å forstå hverandre. To forskjellige ståsteder. Ja, to kulturer, rett og slett! Altfor forskjellig. Sånn vil jeg si det. Selv om de har samme religion. Selv om de er født i samme land. Men kulturen ville være så forskjellig.

Kva gjer Khalid relevant?

Kultur som dynamisk og foranderleg.

Etter migrasjon er andre kulturelle impulsar tilgjengelege enn før.

Barn i heimlandet og barn i Noreg blir kulturelt forskjellige

Khalid sine stemmer om kulturforskjellar

Norsk kultur og vår kultur er helt forskjellige. For vi ser på ekteskapet som et forhold mellom to familier. Det er motsatt i norsk eller i alle fall av og til I norsk kultur er det individualisme: Det er to partnere som skal gifte seg. (...)

Så den jenta som skal gifte seg med min sønn, eller den gutten som skal gifte seg min datter, skal ha et forhold til min far, brødrene mine, søstrene mine, tanter og onkler. Det tror jeg ikke alle tenker på.

Khalid gjer spesifikke kulturforskjellar relevante

Han forventar spesifikke kulturforskjellar mellom hans barn og etnisk norske barn

Kulturforskjellane gjeld sjølve ekteskapet

Khalid si stemme om å rettleie barn i ekteskapsspørsmål

- *Når det gjelder min datter eller min sønn, er det er ikke jeg som bestemmer til slutt.*
- *Men jeg har stort ansvar for å veilede og tilrettelegge slik at min sønn eller datter er klar over den utfordringen de kan møte i fremtiden. Det tror jeg er viktig å gjøre, i stedet for å bare si ja, det går an. For som jeg har sagt, et ekteskap det er et forhold mellom to familier.*

Kva gjer Khalid relevant som foreldre si rolle i ektefelleval?

Inkluderer val av ektemake i foreldre sitt ansvar som rettleiar

Men det er ikkje far som bestemmer til slutt

Kurdiske Aisha frå Irak: Når stemmer skapt av grusomme krigshandlingar vev seg inn

Jeg var selv forelsket. Da jeg var ung, var jeg forelsket, naturligvis. Jeg var ikke forelsket i mannen min, det var en annen. Jeg sier til døtrene mine: 'Dere er her. Dere blir forelsket i dem dere ser, de som bor eller lever her, nær dere'.

(...) Aller helst håper jeg det blir kurdere. Men viktigst: Den de elsker. Jeg håper bare de ikke forelsker seg i en araber. Kanskje det ikke er riktig tenkt, men jeg er sånn, inni meg. (...)

Men jeg kan ikke bestemme.

**La
forelskelsen
styre!**

**Jeg håper
det ikke blir
en araber...**

**Men jeg
kan ikke
bestemme**

Abdul og Jamila sine stemmer

- *Så guttene reiste til hjemlandet for å kikke på jenter.*

Jenter som mor deira hadde valt ut.

‘... kikke på jenter’ :

Ei lokal, karsleg stemme vev seg inn i forteljinga om mor som parmakar.

Abdul og Jamila sine stemmer – parmakarar med ekteskapsmarknaden langt borte i utrygt land

- › *Så kom hun til meg og sa: ‘Nei, far, jeg vil ikke gifte meg med han.’ Jeg sa: ‘Du kan bestemme selv. Det er du som skal leve med han, ikke jeg’.*
- › *Så hun er gift. Vi venter et barnebarn nå. Mannen hennes er fortsatt i hjemlandet. Hun har søkt familiegjenforrening, og venter på svar.*

Abdul og Jamila sitt førsteval:

Fjerne slektningar eller i alle fall frå same folkegruppe

Men ekteskapsmarknaden er i heimlandet:

Bryllaup er ein kjend arena for val mellom mange kandidatar

Er det for få kandidatar å velge mellom i Noreg – i den foretrekte gruppa?

Nadia: Når familien sitt språk blir viktigast

Jeg vil at de skal velge kvinner fra vårt folk som har vokst opp i Norge akkurat som de. Men det betyr ikke at de må... Hvis de velger en norsk kvinne, vil jeg ikke si nei, at de har ikke lov....

Men jeg ønsker at de skal velge kvinner fra vårt folk på grunn av språket. Jeg vil at barnebarna skal lære vårt morsmål.

Mannen min, han kan ikke så godt norsk, han må jo kunne snakke med barnebarna. Og min mor også. For meg er norsk greit. Men resten av familien, altså.

Men hvis de blir gla i norske jenter eller jenter fra utlandet ... Valget er jo deres. De må velge selv.

Jeg vil at de skal velge kvinner fra vårt folk

Men jeg vil ikke si nei

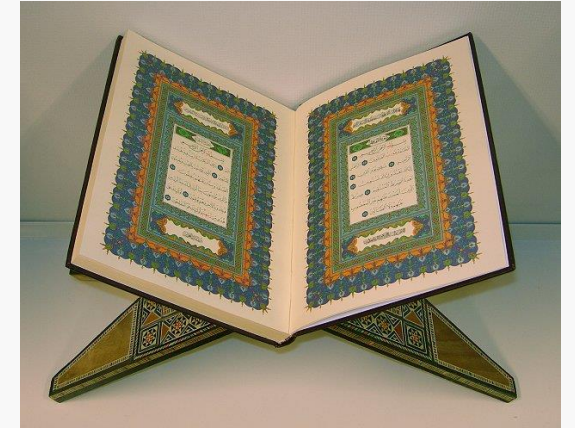
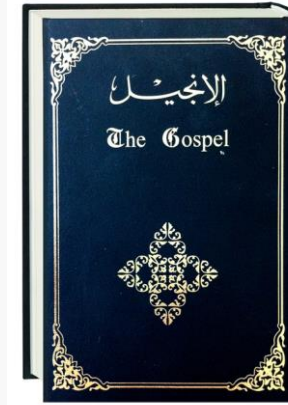
De må velge selv

Men jeg ønsker (...) på grunn av språket

Ashkan:

Kategoriane er ikkje så viktig, berre respekten er gjensidig.

- › Kari: Viss eit av barna dine vil gifte seg med ein etnisk norsk ikkje-muslim, kva skjer då?
- › Ashkan: Ingen problem. Gud er en, for alle mennesker. (...) Dersom du er en god person og respekterer meg, respekterer jeg deg.(...)
- › Sønnen min her hadde kjæreste fra Norge, kristen. Hun kom her, vi møtte hverandre. Han eldste også. Jeg har ingen problem med det.

- › Ashkan: Kari, jeg Leser Koranen, men jeg har Bibel.
- › Kari: Så dette er Bibelen på arabisk
- › Ashkan: Ja, på arabisk. Jeg Leser den. Og jeg Leser Koranen. Og hvilken er best? Jeg vet ikke. Fordi jeg er en åpen muslim.

Desse haldningane er ikkje nye for Ashkan

Kva gjer Ashkan relevant i sine ynskje om barn sine ektefeller?

En person som respekterer meg

En god person

Ulik etnisitet eller ulik religion er ikkje problem

Ashkan:

Du forstår, jeg elsket en dame før jeg møtte kona mi, i [heimlandet]. Hun var katolikk. Vi var sammen i tre år, men hun emigrerte til Amerika. Religion er ikke noe problem for meg.

Ashkan si opne haldning til religion kom ikkje med migrasjonen. Open haldning kan også vere ein impuls henta i heimlandet.

Samir si stemme om å ha etnisk norsk svigerdatter

- › *Vår sønn er gift med en etnisk norsk jente. Vi er alle glad i henne, hun ble en av våre døtrer. Hun har konvertert, hun er muslim. Og vi sier til sønnen vår at du må være glad i henne og respektere henne.*
- › *Vi er muslimer, men først og fremst er vi mennesker. Gjensidig kjærlighet og respekt er veldig viktig i Islam, så hun blir behandlet på akkurat samme måte som mine egne barn.*
- › *Vi sier: «Dere er muslimer selv om dere bor i Norge. Skilsmisse og sånn, det er ikke.... Dere skal ikke gå fra hverandre på grunn av krangel om oppvask og sånne ting. Dere må leve med respekt og kjærlighet til hverandre.»*

Samir **gjer felles religion** relevant – dette er viktigare enn kultur og nasjonalitet

Ei raus farsstemme trekker svigerdottera inn i storfamilien sin varme

Far si rettleiarstemme har som formål å vere motvekt til trusselen frå norsk skilsmissestatistikk

Selma og Hakim: Erfarte konsekvensar av dottera sitt ektefelleval

- › Hakim: *Han bodde i hjemlandet, hun ble kjent med ham på nettet. De ville gifte seg. Vi tok kontakt med familien hans, og det virket OK, så vi sa OK.*
- › Selma: *Men de fikk problem: Da han kom hit fra hjemlandet, var hun ferdig utdannet og jobbet her. Hun og kollegene skulle reise på et kurs to dager i en annen by og overnatte på hotell. Det var obligatorisk. Han ville ikke at hun skulle reise uten ham. Det kunne hun ikke akseptere.*
- › Hakim: *I hjemlandet er damene til for å være hjemme og lage mat til mannen og passe barn. Han ville reise med henne. Hans billett ville ha kostet 6000 kroner!*
- › Kari: *Tenkte de på kulturforskjellar mellom henne og han då ho ville gifte seg med han?*
- › Selma: *Vi var bekymret hele tiden. Dette er veldig vanskelig. Hvordan kan vi vurdere? Det er veldig vanskelige vurderinger.*

Selma og Hakim: Når kulturskilnader mellom generasjonar overskrid våre vante forestillingar

- › Selma: *Han (svigersønn) er reist til (europeisk land), men de er ikke skilt.*
- › Hakim: *En som skiller seg i vår kultur... Nå har dattera vår det problemet. Hun ser både bakover og fremover. Hun ser bakover på sin kultur, og da er det ikke så bra å skille seg.*
- › Selma: *Vi sier til henne: Du må skille deg. Men hun tenker på sin kultur, og at det er skam å skille seg. Så **vi** aksepterer at hun skiller seg, men **hun** aksepterer ikke.*

Hun ser både bakover og fremover

Hun tenker på sin kultur, og at det er skam å skille seg

Kva kan vi trekke ut av alle desse forteljingane?

- › **Stor variasjon i kva som blir gjort relevant**
- › **Stor variasjon i haldning til kjærleiksekteskap, arrangert ekteskap og foreldre si rolle som rettleiarar**
- › **Ulike stemmer frå same person, også motstridande**

Men det meste av dette kan vel gjelde oss alle?

Ja, kanskje likskapen er større enn vi trur!

- › **Kva er då spesielt for foreldreskap i eksil?**
 - › Den geografiske avstanden til den kjende ekteskapsmarknaden
 - › Krig og terror i heimlandet
 - › Korleis gjer vi dette no? Her?
 - › Eventuelle henteektefeller sin tilgang til landet
 - › Dei kulturelle brytningane som liknar på Tevje sine

Takk for meg 😊

Takk til:

Miriam Bergset, violin

Hartvig Kiran,

nynorsk omsetjing av *Spelemann på taket*

Kjelder:

Bakhtin. (1981). *The dialogic imagination* (M. Holquist Ed.). Austin TX: University of Texas Press.

Stein, J., Sholem Aleichem, & Det Norske teatret. (1968). *Spelemann på taket : Etter Scholom Aleichems roman (med løyve frå Arnold Perl) ; dramatisering Joseph Stein*. Oslo: Det norske teatret.

